

V Bruseli 13. mája 2025
(OR. en)

8779/25

EDUC 140
JEUN 67
SOC 268
DIGIT 85

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Závery Rady o inkluzívnych postupoch zameraných na vzdelávajúce sa osoby vo vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve a v školskom vzdelávaní

Delegáciám v prílohe zasielame uvedené závery Rady, ktoré Rada (vzdelávanie, mládež, kultúra a šport) schválila na zasadnutí 12. mája 2025.

Závery Rady o inkluzívnych postupoch zameraných na vzdelávajúce sa osoby vo vzdelávaní
a starostlivosti v ranom detstve a v školskom vzdelávaní

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

PRIPOMÍNAJÚC texty prijaté v rámci Únie o vzdelávaní a odbornej príprave a sociálnych
otázkach na politické účely,

PODČIARKUJE, že:

1. zásady inkluzívneho vzdelávania odrážajú základné práva všetkých vzdelávajúcich sa osôb
zakotvené v Dohovore UNESCO proti diskriminácii vo vzdelávaní, Dohovore OSN o právach
dieťaťa, Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a Charte základných práv
Európskej únie;
2. vzdelávanie a odborná príprava zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore inkluzívnych
a demokratických spoločností a zvyšovaní konkurencieschopnosti a prosperity; inkluzívna
spoločnosť založená na spravodlivom a vysokokvalitnom vzdelávaní a odbornej príprave,
ktoré poskytujú prístupnú infraštruktúru, učebné materiály a pedagogické prístupy,
zabezpečuje a zlepšuje príležitosti, duševnú pohodu a rast pre všetky vzdelávajúce sa osoby
bez ohľadu na ich pôvod, schopnosti alebo okolnosti; bez inkluzívneho vzdelávania sa
obmedzuje potenciál na inováciu a udržateľný pokrok a využívaním rôznych nadaní
a perspektív všetkých jednotlivcov sa posilňuje sociálna súdržnosť aj konkurencieschopnosť;

3. vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve a školské vzdelávanie zohrávajú kľúčovú úlohu tým, že zavádzajú preventívne opatrenia na riešenie sociálnych nerovností a zároveň podporujú dlhodobú osobnú pohodu a spoločenský blahobyt; inkluzívne postupy zamerané na vzdelávajúce sa osoby vo vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve a v školskom vzdelávaní podporujú rovnaké príležitosti, sociálnu súdržnosť a plnú účasť všetkých detí a vzdelávajúcich sa osôb na vzdelávaní a spoločenskom živote a zároveň prispievajú k ich komplexnému osobnému, emocionálnemu a spoločenskému vývoju; takisto zabezpečujú, aby systémy vzdelávania a odbornej prípravy zostali odolné, prispôsobivé a spravodlivé a poskytovali každému príležitosti na rast a plné využitie svojho potenciálu;
4. koncepcia inkluzívneho vzdelávania a jej integrácia do politických rámcov členských štátov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy sa vyvíjala a naďalej sa vyvíja; inkluzívne vzdelávanie sa v súčasnosti čoraz viac považuje za systémový prístup, ktorý všetkým vzdelávajúcim sa osobám poskytuje ich všeobecné právo na vzdelanie; cieľom je ponúknuť zmysluplné a vysokokvalitné vzdelávacie príležitosti a nepretržitú podporu každej vzdelávajúcej sa osobe v súlade s prvou a jedenástou zásadou Európskeho piliera sociálnych práv a prvou strategickou prioritou strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr.

ZDÔRAZŇUJE, že:

5. na účely týchto záverov sa pojmy „vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve“ (ďalej len „VSRD“) a „školské vzdelávanie“ majú chápať v súlade s vnútroštátnym právom a štruktúrou jednotlivých vnútroštátnych systémov vzdelávania a odbornej prípravy.

UZNÁVA, že:

6. vzdelávanie a odborná príprava prechádzajú významnou transformáciou, ktorej hnacím motorom je technologický pokrok, vyvíjajúce sa inovačné pedagogické prístupy a meniace sa spoločenské potreby; tieto zmeny pretvárajú spôsob výučby, učenia sa, posudzovania a hodnotenia, pričom sa čoraz väčší dôraz kladie na personalizované, inovačné, inkluzívne a flexibilné postupy;

7. nedávne krízy vrátane prírodných katastrof, ozbrojených konfliktov, ako je útočná vojna Ruska proti Ukrajine, hospodárska nestabilita a núdzové situácie v oblasti verejného zdravia a politické a sociálne otrasy, ktoré ohrozujú rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a ďalšie presadzovanie ľudských práv, ktoré sa uplatňujú v európskom vzdelávacom priestore, majú hlboký a často trvalý vplyv na systémy vzdelávania a odbornej prípravy v celej Európe; tieto faktory môžu narušiť učenie sa a obmedziť prístup k zdrojom, a tým prehľbovať nerovnosti;
8. rastúca rozmanitosť detí a vzdelávajúcich sa osôb prináša výzvy pre zariadenia VSRD a školy, pričom zdôrazňuje potrebu účinne reagovať na ich rozmanité potreby; tieto inštitúcie by mali byť odolnejšie, prístupnejšie a inkluzívnejšie, aby presadzovali spravodlivé príležitosti na vzdelávanie a celostný rozvoj každého dieťaťa a vzdelávajúcej sa osoby, čím prispievajú k sociálnej súdržnosti;
9. zásadný význam pre zabezpečenie úspechu inkluzívneho vzdelávania majú vedúci pracovníci škôl, učitelia, školitelia a ďalší zamestnanci, a to aj vo VSRD; nábor a udržanie kvalifikovaných odborníkov je však v mnohých členských štátoch naďalej veľkou výzvou, čo môže brániť účinnej realizácii inkluzívneho vzdelávania.

UVEDOMUJE SI, že:

10. počiatočné roky vzdelávania, najmä v zariadeniach VSRD, majú zásadný význam pre polozenie základov inkluzívneho vzdelávania; počas týchto rokov sa posilňuje komplexný osobný, emocionálny a sociálny vývoj detí, formuje sa ich pozitívny postoj k vzdelávaniu, stimuluje sa ich zvedavosť a buduje sebaúcta; spravodlivý prístup ku vysokokvalitnému vzdelávaniu, včasným intervenciám a inkluzívnym pedagogickým postupom môže výrazne zlepšiť šance všetkých detí uspieť v živote;
11. inkluzívne postupy zamerané na vzdelávajúce sa osoby stavajú do centra vzdelávacieho procesu každého jednotlivca s jeho vlastnými výzvami, záujmami a talentom a využívajú flexibilné a adaptívne metódy na to, aby sa prispôbili jeho situácii a usmernili ho na ceste k rozvinutiu plného potenciálu a dosiahnutiu úspechu v škole, pričom bojujú proti obmedzeniam spôsobeným štrukturálnymi nerovnosťami, škodlivými spoločenskými normami a stereotypmi;
12. neformálne vzdelávanie môže prostredníctvom svojho inkluzívneho rozmeru prispieť k rozvoju a zlepšovaniu mäkkých zručností vzdelávajúcich sa osôb; je dôležité budovať prepojenia medzi formálnym a neformálnym vzdelávaním a podporovať spoločné iniciatívy a opatrenia medzi nimi;
13. z výskumu založeného na dôkazoch vyplýva, že inkluzívne vzdelávanie je prínosom pre všetky vzdelávajúce sa osoby, a to tak z hľadiska výsledkov vzdelávania, osobného, emocionálneho a sociálneho vývoja i z hľadiska celkovej pohody a že ak sú vzdelávajúce sa osoby z rôznych prostredí a s rôznymi schopnosťami spoločne začlenené do bežných tried, pričom ich potreby sa uspokojujú prostredníctvom osobitných podporných opatrení, je pravdepodobnejšie, že si vybudujú pozitívne sociálne vzťahy, väčšiu sebaúctu a silnejšie zručnosti v oblasti riešenia problémov, ktoré sú kľúčové pre celoživotné vzdelávanie a aktívnu účasť na živote spoločnosti a na trhu práce;
14. prístup k vysokokvalitným údajom o vzdelávacích výstupoch, inkluzívnych postupoch a prekážkach, ktorým čelia vzdelávajúce sa osoby s rôznorodými a špeciálnymi vzdelávacími potrebami, má zásadný význam pre monitorovanie pokroku, hodnotenie vplyvu inkluzívnych politík vzdelávania a zabezpečenie toho, aby sa školské postupy neustále prispôbovali meniacim sa potrebám všetkých vzdelávajúcich sa osôb;

15. politiky založené na dôkazoch, ktoré zahŕňajú údaje o účinnosti inkluzívnych postupov, sú nevyhnutné na usmerňovanie tvorby a zavádzania inkluzívnych systémov vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých úrovniach a na zabezpečenie toho, aby boli intervencie prispôsobené rôznym potrebám vzdelávajúcich sa osôb a zároveň podporovali vysokokvalitné a spravodlivé vzdelávanie a odbornú prípravu;
16. účinné a vysokokvalitné počiatočné vzdelávanie učiteľov a kontinuálny profesijný rozvoj, ktoré sú založené na dôkazoch a najlepších postupoch, ako aj na potrebách a očakávaniach učiteľov, sú nevyhnutné na vybavenie vedúcich pracovníkov škôl, učiteľov, školiteľov a iných zamestnancov, aj vo VSRD, vedomosťami, zručnosťami, postojmi a pedagogickými stratégiami, ktoré uľahčujú inkluzívne vzdelávanie. Zahŕňa to aj umožnenie používania etických a bezpečných asistenčných technológií na podporu detí a vzdelávajúcich sa osôb s rôznymi potrebami v bežných skupinách v zariadeniach VSRD, triedach a na školách;
17. začlenenie zásad inkluzívneho vzdelávania do systémov vzdelávania a odbornej prípravy si vyžaduje komplexný celoškolský prístup, v ktorom sú vzdelávacie procesy, vyučovacie postupy, metódy hodnotenia, školské prostredie a podporné služby zosúladené tak, aby zabezpečovali komplexné vzdelávanie a pohodu všetkým vzdelávajúcim sa osobám, a v ktorom vedúci pracovníci škôl, učitelia, školitelia a iní zamestnanci odzrkadľujú rozmanitosť spoločnosti.

BERÚC DO ÚVAHY:

18. význam inkluzívnych vzdelávacích postupov založených na prístupe zameranom na vzdelávajúce sa osoby, v ktorom sa zohľadňujú rozmanité potreby, záujmy a štýly vzdelávania každého jednotlivca od VSRD až po školské vzdelávanie;
19. význam diverzifikovanej a kvalifikovanej základne pedagogických pracovníkov pri zlepšovaní vzdelávacích výstupov všetkých vzdelávajúcich sa osôb a prínos týchto faktorov k sociálnej súdržnosti a rozvoju demokratických spoločností;

20. význam komunikácie a spolupráce so všetkými rodinami, rodičmi alebo poručníkmi s cieľom zabezpečiť, aby sa rozhodnutia prijímali v najlepšom záujme dieťaťa;
21. potrebu ďalej systemeticky rozvíjať a vykonávať politiky a postupy založené na dôkazoch s cieľom zohľadňovať vyvíjajúce sa a rozmanité potreby detí a vzdelávajúcich sa osôb v rámci VSRD aj v školskom vzdelávaní a zároveň zabezpečiť, aby tieto prístupy odzrkadľovali najnovší výskum relevantný pre oblasť vzdelávania a odbornej prípravy.

POUKAZUJE na to, že je potrebné:

22. zabezpečiť primeranú a včasnú identifikáciu rozmanitých potrieb vzdelávajúcich sa osôb s cieľom vytvoriť inkluzívne a bezpečné vzdelávacie prostredie, ktoré podnecuje zapojenie všetkých vzdelávajúcich sa osôb do spravodlivého a vysokokvalitného vzdelávania a odbornej prípravy, pričom rešpektuje rozmanitosť a spoločné európske hodnoty a podporuje digitálny humanizmus;
23. zohľadňovať rozmanité potreby vzdelávajúcich sa osôb zabezpečením primeraných podporných opatrení založených na dôkazoch a zároveň vybaviť študentov, ako aj vedúcich pracovníkov škôl, učiteľov, školiteľov a iných zamestnancov vedomosťami, zručnosťami a postojmi, vďaka ktorým dokážu uznať a oceniť rozmanitosť a posilniť sociálnu súdržnosť, rovnosť, osobné naplnenie a aktívne občianstvo;
24. rozvíjať a posilňovať výskum, zber spoľahlivých údajov a informačné systémy v oblasti inkluzívneho VSRD a školského vzdelávania s cieľom usmerniť strategický výber účinných a efektívnych inkluzívnych prístupov.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY:

25. v relevantných prípadoch naďalej rozvíjali a vykonávali integrovanú a komplexnú stratégiu zameranú na úspech v škole a inkluzívne politiky, ktoré podporujú aktívnu účasť všetkých detí a vzdelávajúcich sa osôb, a pritom zabezpečovali spravodlivý prístup k vysokokvalitnému VSRD a školskému vzdelávaniu a odstraňovali prekážky vzdelávania;
26. podporovali prístupy a stratégie v oblasti výučby a formatívneho hodnotenia, ktoré sú ciele, flexibilné, diferencované a personalizované v záujme zohľadnenia rozmanitých potrieb vzdelávajúcich sa osôb, aby vzdelávacie prostredie podporovalo plnú účasť každej vzdelávajúcej sa osoby bez ohľadu na jej východiskovú pozíciu;
27. prostredníctvom celoškolského prístupu ďalej rozvíjali vo VSRD a v školskom vzdelávaní inkluzívnu kultúru a postupy, v rámci ktorých sa rešpektuje a oceňuje rozmanitosť, podporuje rešpektovanie všetkých jednotlivcov a vzorov zo všetkých oblastí života a podnecujú kolaboratívne prístupy k vzdelávaniu, v ktorých deti, vzdelávajúce sa osoby, rodiny, rodičia alebo poručníci, vedúci pracovníci škôl, učitelia, školitelia a ďalší zamestnanci, ako sú podporní a špecializovaní zamestnanci aj vo VSRD, spolupracujú na vytváraní podporujúcich vzdelávacích komunít, v ktorých sa dbá na vzdelávacie potreby a pohodu každého;
28. zabezpečili, že sa vynaloží úsilie na začlenenie názorov všetkých vzdelávajúcich sa osôb do vzdelávacích záležitostí, ktoré sa ich týkajú, s cieľom posilniť ich zmysel pre angažovanosť a spolupatričnosť, ako aj ich pocit sily, začlenenia a zapojenia do demokratických procesov;

29. nabádali na širšie zapojenie rodín, rodičov alebo poručníkov do života zariadení VSRD a škôl s cieľom podporiť uznávanie potrieb a schopností ich detí a ich sociálno-ekonomického a kultúrneho zázemia, pričom sa zohľadnia najlepšie záujmy dieťaťa;
30. zvážili investície do počiatočného vzdelávania učiteľov a kontinuálneho profesijného rozvoja a podpory vedúcich pracovníkov škôl, učiteľov, školiteľov a iných zamestnancov, ako sú podporní a špecializovaní zamestnanci, s cieľom zabezpečiť, aby boli vybavení vedomosťami, zručnosťami a postojmi potrebnými na vykonávanie inkluzívnych postupov výučby a hodnotenia, na rozpoznanie a zohľadňovanie rozmanitých potrieb vzdelávajúcich sa osôb a na vytváranie priaznivého vzdelávacieho prostredia;
31. na základe existujúcich štruktúr, ktoré majú zabrániť dodatočnej administratívnej záťaži, zintenzívnili zber a analýzu údajov o inkluzívnych postupoch a vzdelávacích výstupoch v súvislosti so všetkými vzdelávajúcimi sa osobami, pričom musia osobitnú pozornosť venovať osobám z nedostatočne zastúpeného a marginalizovaného prostredia a osobám so špeciálnymi vzdelávacími potrebami a zároveň zabrániť označovaniu a stigmatizácii, aby politiky vychádzali zo spoľahlivých a aktuálnych údajov;
32. podporovali analýzu účinných inkluzívnych postupov a premietnutie výskumu do praktických stratégií začleňovania, pričom sa zabezpečí, aby tieto stratégie boli relevantné z hľadiska daného kontextu a prispôsobiteľné rôznym vzdelávacím prostrediam;

33. vo vhodných prípadoch podnecovali etické a bezpečné používanie asistenčných technológií a digitálnych nástrojov s využitím nových príležitostí, ktoré môže ponúknuť umelá inteligencia, na zlepšenie prístupu a vzdelávacích výstupov vzdelávajúcich sa osôb s rôznymi potrebami a aby podporovali rovnosť v prístupe k týmto technológiám a nástrojom;
34. ďalej podporovali spoluprácu medzi tvorcami politík, výskumnými pracovníkmi, mladými ľuďmi, vedúcimi pracovníkmi škôl, učiteľmi, školiteľmi a inými zamestnancami aj vo VSRD a inými zainteresovanými stranami, aby sa postupy založené na dôkazoch vymieňali, hodnotili a vykonávali v rôznych systémoch vzdelávania a odbornej prípravy;
35. podporovali spoluprácu medzi inštitúciami VSRD, školami, inštitúciami vysokoškolského vzdelávania a výskumnými inštitúciami pri vývoji inovačných a inkluzívnych metód zameraných na vzdelávajúce sa osoby a založených na dôkazoch, ktoré podporujú vedúcich pracovníkov škôl, učiteľov, školiteľov a iných zamestnancov aj vo VSRD pri ich práci;
36. posilnili partnerstvá medzi inštitúciami VSRD, školami, sociálnymi službami, poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, mládežníckymi a komunitnými organizáciami s cieľom podporiť holistický rozvoj detí a vzdelávajúcich sa osôb, a to s ohľadom na vzdelávacie aj sociálno-ekonomické faktory, ktoré ovplyvňujú ich vzdelávacie výstupy a pohodu;
37. monitorovali a hodnotili účinnosť politík a postupov inkluzívneho vzdelávania s využitím rôznych prostriedkov vrátane spätnej väzby od vzdelávajúcich sa osôb, vedúcich pracovníkov škôl, učiteľov, školiteľov a iných zamestnancov aj vo VSRD, ako aj rodín, rodičov alebo poručníkov, pričom sa podľa potreby vykonávajú úpravy na zabezpečenie neustáleho zlepšovania.

VYZÝVA EURÓPSKU KOMISIU, ABY:

38. naďalej podporovala členské štáty v úsilí o vykonávanie inkluzívnych vzdelávacích postupov poskytovaním financovania EÚ prostredníctvom všetkých dostupných nástrojov bez toho, aby boli dotknuté rokovania o viacročnom finančnom rámci na obdobie po roku 2027, a tvorbou zdrojov, ktoré podporujú inkluzívne politiky založené na dôkazoch, okrem iného s využitím odborných znalostí stálej skupiny pre ukazovatele a referenčné hodnoty;
39. naďalej podporovala členské štáty pri činnostiach partnerského učenia, ktoré vytvárajú príležitosti na preskúmanie výskumných výsledkov a na poučenie sa zo skúseností s presadzovaním zmien a inovácií v rôznych systémoch vzdelávania a odbornej prípravy;
40. na základe existujúcich zdrojov, ako je Európska platforma školského vzdelávania, naďalej rozvíjala register účinných a efektívnych politík a postupov založených na výskume v oblasti inkluzívneho vzdelávania s cieľom podporiť vedúcich pracovníkov škôl, učiteľov, školiteľov a iných zamestnancov aj vo VSRD, ako aj miestnu, regionálnu a vnútroštátnu politiku v záujme zlepšenia výstupov všetkých detí a vzdelávajúcich sa osôb;
41. ďalej spolupracovala a hľadala synergie s medzinárodnými organizáciami, nezávislými agentúrami a inými relevantnými medzinárodnými zainteresovanými stranami, ako je Európska agentúra pre rozvoj špeciálneho a inkluzívneho vzdelávania, OECD, Medzinárodná asociácia pre hodnotenie výsledkov vzdelávania (IEA), UNESCO, UNICEF a Európsky štatistický systém, s cieľom zlepšiť poznatky o inkluzívnom vzdelávaní, pričom je potrebné zabrániť vytváraniu nových štruktúr;
42. zohľadnila tieto závery pri príprave a vykonávaní opatrení v oblasti inkluzívneho vzdelávania a zároveň dodržiavala zásadu subsidiarity.

VYZÝVA KOMISIU A ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY:

43. naďalej naplno využívali potenciál programu Erasmus+ vo všetkých jeho rozmeroch a akciách na podporu inkluzívneho vzdelávania prostredníctvom projektov, postupov a pedagogických nástrojov a čo najlepšie využívali inkluzívny prístup tohto programu k vzdelávacej mobilite, aby prinášal skutočnú zmenu v rôznych systémoch vzdelávania a odbornej prípravy;
44. sa zaviazali zabezpečiť, že inkluzívne vzdelávanie zostane prioritou na úrovni EÚ v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, čím sa prispeje k úplnému dobudovaniu európskeho vzdelávacieho priestoru a splneniu cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja, najmä cieľa č. 4 (kvalitné vzdelávanie);
45. pokračovali v dialógu a spolupráci so všetkými zainteresovanými stranami na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej, únijnej a medzinárodnej úrovni v sektore vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom vytvoriť inkluzívne a spravodlivé systémy vzdelávania a odbornej prípravy zamerané na vzdelávajúce sa osoby, ktoré podporujú rozvoj všetkých vzdelávajúcich sa osôb.
